

Družbeno, družabno, toplo

MATEJA KOS

Marija Mojca Pungerčar:
Socialdress
izložbeno okno Modne hiše,
oktober 2007
Singer
zgoščenka, november 2007

sodobna umetnost

Marija Mojca Pungerčar v letošnji jeseni predstavlja dva projekta, ki ju lahko umestimo na križišče različnih področij ustvarjanja in raziskovanja, namreč sodobne umetnosti, oblikovanja, etnologije in socialne zgodovine. V projektih združuje grafično oblikovanje, oblikovanje tekstila, fotografijo, performans, zvok in video.

Njeno delo je poznano predvsem po interpretaciji sprememb, ki jih umešča in raziskuje na primerih svojega življenjskega okolja. Prostorsko in časovno omejeni izrezi so temelj umetniških in socioloških raziskav. Trenutno sta v teku dva obsežna umetniško-raziskovalna projekta, namreč *Socialdress* in *Singer*. Prvi, *Socialdress*, je bil predstavljen kot umetničin nastop na 19. mednarodnem grafičnem bienalu. Lokacija je bila pomenljiva: izložbeno okno nekdanj prestižne ljubljanske trgovine, namreč Modne hiše. Zanimiva se mi zdita že naslova. Oba sta večpomenska. *Socialdress* je v dobesednem prevodu socialna obleka v smislu »social« kot družaben in družben, vsebuje torej delo, druženje in namen.

Vsebinsko je projekt sam v sebi sklenjen v neprekinjeni, ponavljajoči se krog. Blago, ki je »osnovno sredstvo« delavnice/performance, je potiskano z motivi s preteklih delavnic, je torej nosilec informacij o preteklih dogodkih. Delavnice so zamišljene kot šiviljski krožki, kjer šivilje ob brnenju strojev debatirajo,

krojijo, urezujejo blago, šivajo, pomerjajo in na koncu umetnici, zdaj režiserki in snemalki, pozirajo v sešitih oblačilih. Moda in oblačenje sta sredstvi sporazumevanja. Vsakodnevni izbor oblačil vsebuje in posreduje vrsto sporočil. Blago *socialdress* ta sporočila, ki sicer potekajo na neverbalni ravni, posreduje tudi v pisni oz. besedni obliki.

Projekt *Singer* datira v leti 2002 in 2003. Posvečen je propadanju slovenske tekstilne industrije. Pred kratkim ga je zaokrožila še istoimenska zgoščenka pesmi. Tudi ta naslov je dvosmiseln, povezuje ime stroja, ki je spremenil svet mode in pevko. Tako pevka kot *singer* (ljudsko *singerca*) nastopata vsak s svojo glasbo. Prva z vokalno izvedbo slovenskih šiviljskih pesmi, drugi pa s pesmijo stroja, z značilnimi zvoki drdranja čolnička po tkanini in ritmičnega vbadanja in prepletanja zgornje in spodnje niti. Pesmi so vesele in žalostne, robatohumorne; o mojškrah, ki nimajo riti; o nesrečni ljubezni, šivanju obleke za smrt, rajžanju Marije, o možitvi, izgubi ljubega,

skratka o vsem tistem, kar se je dekletom in ženam prepletalo v zaprti ženski svet, daljni odmev podobe Park, ki predejo niti življenja.

Simbolika pesmi, ki jih poje Marija Mojca Pungerčar kaže, da ne gre za katerekoli naključno izbrane pesmi, saj je ljudskih, ki omenjajo šivanje, predenje, tkanje pravzaprav kar precej. *Sonce, mesec in zvezde*, ki jih dekle zašije ljubemu v robačo odganjajo zlo kot pri orientalskih ljudstvih, kjer so simbole dobre sreče nosili uvezene v spodnja oblačila. Že sama svetloba (*sonce podnevi, mesec ponoči*) v pesmi nastopa tudi kot jasna in čista pot. Simbolika poti, resnične in življenjske, se prepleta z minevanjem časa (*nit, preja*).

Oba projekta sta dognana do potankosti in likovno izpiljena. Povezava niti in življenja v dobesednem in prenesenem pomenu, ki se je loteva Marija Mojca Pungerčar, je pomembna tudi zaradi topline, ki veje iz obeh umetniških del, topline, ki je daleč od odtujenosti sodobnega sveta, tudi modnega.

BLAGO ZA ŠIVILJE V DELAVNICI SOCIALDRESS MARIJE MOJCE PUNGERČAR